

Střípky z minulosti ...Horní Bezděkov za 1. světové války

Letos v červenci si svět připomínal sto let od vypuknutí jednoho z nejhorších válečných konfliktů lidstva. Televizní stanice zaměřené na dokumentární filmy se předháněly, která z nich uvede zajímavější výpověď o této nelehké době. Řada z nich se opravdu povedla, přesto Vás příběh cizích lidí nikdy nezasáhne tolik jako osudy těch, kdo kdysi žili ve vedleším domě či byli přímo Vašimi příbuznými.

Za první republiky (od r. 1923) byl Horní Bezděkov nějaký čas samostatnou obcí, která měla svého starostu i kronikáře. Kronikářem se stal pan František Vilím, místní hostinský a tchán bývalého ředitele školy Otto Slavíka. Četba bezděkovské kroniky je zážitkem, zejména pak díky květnatému vyjadřování pana Vilíma. O to více mi přijde škoda, že dnešním obecním kronikářům se vnucuje, aby psali neosobně a nevyjadřovali svůj názor. Právě ony nejosobnější pasáže bývají těmi nejlepšími. Nechci si nijak ulehčovat práci, ale cítím, že bych dnešním jazykem vzpomínání pana Vilíma narušovala... tak tedy:

„Před samými žněmi v roce 1914, kdy každý se těšil na slibné úrody a kdy nejméně se toho kdo nadál, vypukla válka, a to nejdříve mezi Rakouskem - Uherskem a Srbskem. Pro jaké malichernosti se tak stalo nebo kdo to nejvíce zavinil, nebude kronikář vypisovati, předně ani sám tak do podrobnosti neví a za druhé čtenáři jistě se dočetli a ještě dočtou od významných spisovatelů. Po vypovězení války Srbsku hned zahájily činnost válečnou i druhé mocnosti, takže během několika týdnů byla skoro celá Evropa ve válečném ohni.

Nejdříve všichni vojáci do 38 roku a někteří i starší museli hned nastoupiti službu vojenskou. Při odchodu, který byl hromadný, odehrávaly se srdcervoucí výjevy. Ženy, děti, rodiče a sourozenci propukávali v hrozný nářek tak, že ani ti nejotrlejší neubránili se pláči, ale pomoci nebylo. Zpočátku byli vojáci utěšováni, že válka brzo skončí, ale ve skutečnosti bylo tomu jinak...

Válka zuřila již celý první rok, zuřila druhý, třetí a zuřila dále i rok čtvrtý a během té doby byl již na frontě, jak se tehdy říkalo, skoro každý muž do 50 let, který jen trochu mohl se pohybovati, a ti, kteří zůstali doma, zakoušeli vše, co se jenom zlým jmenovati mohlo. Starci, ženy a děti s napětím svých sil hospodářství doma udržovali. Ze začátku to ještě ušlo, byly zásoby a každý se těšil, že to přejde. Ale zrovna v roce 1916 již nastaly časy horší. Začaly rekvizice, to jest obilí bylo státem vyvolastňováno za stanovenou cenu a odváženo do skladů komisionářských. Co

prodalo se na černo, v tom stoupaly ceny do závratné výše, že obilí stálo 800 – 1000Kč za 100 kg, brambory 2-3 sta kor., máslo 1 kg 100 Kč, jedno vejce 3 kor. a více. Při rekvizicích chodili s komisí vojáci a prohledávali stavení, neboť lidé kam mohli, tak schovali a běda tomu, kde něco našli, vše mu sebrali a byl ještě přísně pokutován.

Byly zavedeny lístky na mouku, chleba, cukr, na mletí do mlýna, na tabák a vůbec na všechno. Mouky bylo pro jednu osobu ½ kg bílé, ¾ kg černé, ale opravdu černé, že ani chleba z ní nemohl jísti, ½ kg cukru na týden. Špatně se vedlo tomu, kdo nemohl, a nebo neměl zač si jinde něco sehnati. Tabák, tj. kouření, dostávali kuřáci na 14 dní, a to buď 1 tabák nebo 10 cikaret nebo 2 doutníky. V tabáku bylo namícháno lupení, mech a nebyl případ ojedinělý, že našel kuřák i kus hadru a pokrájené smrkové šišky. Mimo toho kouřilo se lupení všeho druhu, nejvíce ale jetelové hlávky, protože v zimě bylo těžko lupení sehnat a nebylo nic divného, že byl kuřák, když kouřil, cítit až na 1km cesty.

Z měst chodili lidé po vesnicích a kupovali, co se jen dalo k živobytí koupiti, ať to stálo cokoli, a když nestačily peníze, přestože jich bylo dosti, prodávali, více ale vyměňovali za potraviny šatstvo, šperky, prádlo, co jen bylo možné, byly i případy, že žena nechtíc přijíti domů s prázdnou, neboť na ni čekalo několik hladových dětí, svolékla ze sebe poslední lepší kus oděvu a nebo prádla a vyměnila to za chleba, mouku nebo brambory.

Do mouky míchali mlynáři vše možné, otruby vůbec se žádné nedělaly. Mimo hospodářských plodin byl vyvolastňován i dobytek hovězí a vepřový, koně s vozy byly již dávno sebrány k úkonům válečným a pro výživu vojska vláda zabírala a vyvolastňovala, co se dalo. I zvony byly sbírány na nové kanóny (děla). I bylo mnoho obcí, že když nemohly jinak, zvony, než přišla rekvizice, schovaly a předstíraly ztrátu a po válce je zase zavěšovaly. I zvonek bezděkovský musel, nechtěje býti zrekvirován a rozbit, na nějaký čas se odmlčeti neb za jedné mrazové noci občani Fr. Vilím, hostinský a Jos. Horák, t. č. osadní starosta, zvonek odmontovali a za hospodou zakopali; při převratu zase zavěsili. A jestliže když se zvon ztratil, babičky plakaly, plakaly pak ještě více, když při míru se zase rozhovořil.

Se světovým mírem nastal i převrat pro národ československý, zvláště pro Čechy. Republika československá za pomoci našich přátel v cizině byla utvořena, vojáci ze zajetí se vraceli a zase každý se chápal svého, aby další život uvedl zase do bývalých kolejí.“

Lenka Simonová